

החוסר? "כי אתה תשלם לאיש כמעשהו", שהקב"ה משלם לאדם כפי איך שהוא מעריך את המצוה לפני כן ולא אחרי כן.

מעשה אירע בעיר סלוצק, שהיה שם רופא פורק עול שנהג לצאת לטייל לפנות ערב מטעמי בריאות.

פעם ביום חמישי עבר ליד האטליז וראה את הקצב מפציר בקונים שיצאו מן החנות: הרוצה נא ישוב בעוד שעה. אמר הקצב. הקונים התפזרו בלא טרזניא, נראה שרגילים היו בכך, הרופא הסתקרן ושאל את הקצב, לאן הוא ממחר. לבית הכנסת ענהו הקצב, לתפילת מנחה וערבית אני ממחר ולשיעור שביניהם.

אבל היום יום חמישי היום הבער שבשבווע והחנות מלאה קונים, איך מלאך ליבך לגרש בכוח את הפרנסה?

ראשית הפרנסה משמיים, עליך לדעת כי יהודי חייב לדאוג גם לעולם הבא שלו, השיב הקצב.

אין דבר כזה הקרוי עולם הבא, לילגלג הרופא. הקצב משך בכתפיו והחיש צעדי: "לכבודו אולי אין לי אני מקווה שיהיה".

הרופא נפגע מהתשובה השנונה: "שמע נא", לעג, "אולי תרצה להגדיל חלקך בו, מוכן אני למכור לך גם את חלקי בו תמורת רובל אחד במזומן". הקצב עצר הביט ברופא במבט בוחן והפטיר: "ובכן למה לא? הרי זה עסק הוגן", הוא הוציא מכיסו רובל ומסרו לרופא שנשאר נטוע במקומו מביט בתימוהו אין קץ בקצב המתרחק, הוא סקר את הרובל שבידו הכניסו לכיסו והמשיך בטיולו הרגוע, תמה על אמונתם התמימה של פשוטי העם.

חלפו שנים, אל האטליז נכנסה אישה כבודה ולאחר התוודעות קצרה עם הקצב, שאלה: כבודו אולי הכיר את בעלי המנות, כיוון שהציגה את עצמה כאלמנת הרופא זכר הקצב במי המדובר, כן ראיתו אך לא נזקקתי לשירותיו תודה לאל.

כבודו לא שוחח עימו מעולם? התפלאה האלמנה, מוזר הדבר אספר לך' מה מטרת בואי, בעלי נפטר לפני זמן קצר לאחר פטירתו ראיתי בחלום נרעש עד מאוד, הוא סיפר לי שהוא הובא למשפט לפני כסא הכבוד ועבירותיו רבות מספור, דנו אותו למדור התחתון של הגיהנום הוא מחה וזכר אמת שעברתי את כל העבירות האלו, אך מאידך גיסא הרי הצלתי נפשות רבות וריפאתי עניים ללא כל תשלום, היכן כל המצוות כלום זהו משפט צדק בעולם האמת?

ענו לו: אמת היה בכוח מצוותיך להמתיק את עונשיך, אך מה נעשה ומכרת כל זכויותיך לקצב במחיר רובל כסף אחד?

בעלי החל לזעוק, כך הוא סיפר לי בחלומי, וקרא אללי לי רחמו עלי אולי יסכים הקצב לחזור בו מן המקח. נכמרו עליו רחמי בית דין של מעלה ונתנו לו רשות להופיע בחלומי ולבקשני לבוא לכאן לבקש שתבטל את הקניה.

את האמת אומר, קמתי בבוקר נרעשת, אבל ביטלתי את הענין מלבי. אולם משהחלום נישנה פעמיים ושלוש, ובעלי החל כבר להתייפח ולבכות מרה. החלטתי לחפשך ולבוא לשאול אותך אם חלום אמת הוא אם לא. אך אם כבודו אומר שהכרת את בעלי מראייה...

במהלך סיפור נזכר הקצב בכל אותו מאורע נרעש הוא אמר לה: אמת ויציב כן כך היה המעשה לא שיערתי בזמנו איזה מקח טוב עשיתי בהיסח הדעת בא ליד, אם כך הא לך רובל כסף, אמרה האישה בנחרצות בטל את המכירה.

השיב לה הקצב: לא עולה בדעתך, קצב פשוט אני ומצוות רבות אין בידי, כמה קינאתי תמיד באלו שיושבים במזרח בעולם הזה וישבו גם במזרח בעולם הבא, עכשיו שזכיתי במצוות רבות של הצלת נפשות מקומי שם מובטח.

האישה נואשה ואמרה: טוב איני אלא שליחה כשיבוא בחלום אמסור לו את תשובתך. למחרת בבוקר השכימה האישה והלכה לבית הכנסת היא המתונה לצאתו מן התפילה של רב העיר הגאון הרידב"ז זצ"ל הרב יצא מוקף בנכבדי העיר והאלמנה עיכבה אותם וסיפרה את סיפורה, בעלה בא אליה גם הלילה בחלום וכששמע את תשובת הקצב זעק זעקת שבר ודחק בה ללכת לרב העיר ולהזמין את הקצב לדין תורה. נרעש הרידב"ז ונרעשו הנכבדים הסיפור עשה לו כנפיים ותהום את כל העיר. לרגל העניין הציבורי קבע הרב שדין התורה ייערך בהיכל בית הכנסת הגדול בשעה היעודה היה בבית הכנסת מלא מפה לפה והמונים צבאו על החלונות והדלתות הס הושלך בהיכנס הרב והדיינים הם ישבו על הבימה המוגבהת והאלמנה התובעת הוזמנה לפרש את תביעתה, נבוכה הייתה רחוקה כל כך באורחות חייה מהרב ודייניו ומהקהל השומר תורה ומצוות, אף לא הבינה היא לאשורו את המושגים גן העדן וגיהנום אבל היא העבירה את מה שבעלה ביקש.

הודיע הרב שהדיינים יוצאים להתייעצות ויחזרו עוד כמה דקות עם הפסק. כמובן שכל בית הכנסת היה כמרקחה, מה דינו של הרופא.

יש שציידו שאי אפשר להכריח את הקצב לבטל את המכר, יש שטענו שהמכר לא חל כי זו אסמכתא ואסמכתא לא קניא.

אבל כשנכנס הרידב"ז מיד כולם שתקו והרב אמר: פסק הדין מכיל שלשה סעיפים.

הסעיף הראשון המכירה אינה תקפה, כיון שאי אפשר למכור את העולם הבא. כיון שכל אלו שציידו לידו של הרופא שמחו מאוד, אבל הסעיף השני, פוסק שלרופא הזה אין עולם הבא, כיון שהגמרא בסנהדרין (צ.) אומרת, שהכופר בעולם הבא נדחה מהעולם הבא. וכיון שהרופא כפר בשכר של העולם הבא, אין לו חלק לעולם הבא.

סעיף ג', הואיל ועקב המאורע נגרם קידוש שם שמיים ויהודים רבים התחזקו בראותם שיש דין ויש דיין, וכל מעשה יבוא במשפט, קובעים אנו על דעת המקום ועל דעת הקהל שזיכוי הרבים הזה נזקף לזכותו של הרופא, והואיל וחז"ל הקדושים אמרו (יומא פז.) שהמזכה את הרבים אינו נופל לגיהנום, יפטר הרופא מדינה של גיהנום, והואיל ואמרו באבות (פ"ה מ"ח) שזכויותיהם של הרבים נזקפות גם לזכותו, ראוי מעמד זה של חיזוק אמונה להקנותו חלק לעולם הבא.

ובוודאי כאשר עתה אנו עצמנו מתחזקים ממעשה זה, עומדת זכות זו לרופא ושוב עולה נשמתו שם בעולם הבא.

כ"ג שבט:

יום זה הוא יומא דהילולא של הגה"ק רבי יעקב חיים ישראל בן שרה אלפייה זע"יא (אביו של בעל קונטרס היחיאל) שהבטיח שהאומר "פתח אליהו הנביא" וידליק נר לעילוי נשמתו ויבקש בקשה אחת, יתפלל עבורו בשמים.

פרשת שקלים:

א. כתב בספה"ק אוהב ישראל (פרשת שקלים) וז"ל: והנה כשהאדם בא לידי חטא ופגם ח"ו. אז הוא נפרד מבחי' כללות נשמות ישראל שהם הקומה הכללית. וגם ממקום חיבורו העליון בקודש וכנ"ל. וכן כשחוטאים ח"ו כללות ישראל, ג"כ נפרדו ח"ו ממקום חיבורם ושורשם הרמה בקודש. ונפרד ח"ו היחוד והחיבור שהוא ברזא דאחד ונעשה אז שני מחצית כביכול. ונשאר כביכול וכביכול בבחינת פלג גופא. והתיקון לזה הוא שיעשה האדם תשובה שלימה בלב שלם ויתקן את אשר עיוות. וידביק עצמו לכללות ישראל. ובכללות ישראל יתחבר יחד לשורשו הרמה בקודש. ובזה יחובר האוהל להיות אחד. ולזה כשחטאו כללות ישראל בחטא העגל ונפרדו ממקום חיבורם בפרטות ובכללות ונעשו בבחינת מחצית ורצה הבורא ברוך הוא ובי"ש לקרבם אליו לרוב טובו וחסדו הגדול ושיתחבר ברזא דאחד. לזה ציוה הבורא ית' שיתן כל אחד ואחד מישראל מחצית השקל אל הלשכה שהיה במקדש. ועי"ז נתחברו כל אחד ואחד עם כללות ישראל וכ"י.

והנה בזמן הזה שאין לנו ביהמ"ק על מכונו ואין אנו נותנין שקלינו לכפר בעדינו, עם כל זה "ונשלמה פרים שפתינו", וכשאנו קורין הפרשה הזו בשבת פרשת שקלים ביראת שמו ית' ובדביקות גדול נעשה ונתקן הכוונות הנ"ל. וכן יהי רצון עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ, ולעת עתה הרצאת דברים תהיה סליחתנו וכפרתינו. ונזכה ב"ב לעשות מצוה זו בפועל ממש לשקול שקלים בבית המקדש שיבנה ע"י משיח צדקנו שיבוא בב"א. עכ"ל.

בספה"ק בני יששכר (אדר, מאמר ב' דרוש ד') כתב בתוך דבריו, דבכל שנה ושנה שקורין פרשת שקלים, כאילו משה עומד שם וזוקף את ראשו ומתבטלים הגזירות שרוצים האומות לגזור על ישראל ותופר עצתם, והוא זכרון לבני ישראל לפני ה' וזוקף את ראשם ולגאלם גאולת עולם במהרה אמן.